

زیرا در حقیقت بقدری اسناد و محاسبات مقدماتی راجع به تفریق بودجه جمع آوری شده که کار را تقریباً ختم شده میتوان تصور نمود، برای یادآوری صورت اسناد و نوشته‌جات مقدماتی که در فصول قبل از نظر گذرانیده‌ام ذیلاً درج می‌نمایم.

۱ - محاسبات وزراء حواله دهنده محاسبه قطعی عایدات و محاسبه کل مالیه که بموجب قانون ۲۰ مارس ۱۸۱۸ و نظامنامه ۲۰ دسامبر ۱۸۲۳ تهیه می‌شدند.

۲ - راپرت‌ها و صورت‌های مجلسی کمیسیون رسیدگی به محاسبات وزراء که بموجب نظامنامه ۲۰ دسامبر ۱۸۲۳ مقرر گردیده.

۳ - بیانات عمومی از طرف دیوان محاسبات مطابق نظامنامه ۱۴ سپتامبر ۱۸۲۳ که بموجب نظامنامه ۹ ژوئیه ۱۸۲۶ ترتیب آن تکمیل شده است.

۴ - راپرت سالانه دیوان محاسبات به رئیس محاکمات که بر طبق مقررات قانون ۲۲ آوریل ۱۸۳۲ طبع و توزیع می‌شود.

نظر به این چهار رشته اطلاعات اساسی پارلمان در جدول پای خود رام صاف شده و بازمی‌رأ مشاهده می‌کنند.

ابتدا صحت مادی ارقام محاسبات وزراء را با احوال دقت از طرف کمیسیون رسیدگی به محاسبات وزراء و همچنین از طرف دیوان محاسبات کنترل گردیده و خود این مسئله باعث اطمینان در ارقام محاسبات است پس از آن يك عدد مسائل عمومی در تحت محاسبه بیرون آمده است.

مثلا بیانات دیوان محاسبات در جدول مخصوصی خلاف قواعد برتری‌ها تیکه نسبت به قوانین و نظامات مقرر در محاسبات عمومی وارد

شده است معین نموده است .

وایرت سالیانه دیوان مزبور به رئیس جمهور دوره عمل و معامله محاسبین و حواله دهندگانرا کاملاً تشریح و تنقید کرده توضیحاتی که در جواب از طرف دوائر دولتی داده میشود باعث آن است که حق یا ناحق بودن تنقیدات معلوم گردد

با اطلاعات مزبور پارلمان از روی صلاحیت قادر به قضاوت مسئله است پارلمان میتواند با شناساؤ از مطالب اعمال گذشته را تصدیق یا تکذیب و مطابق تجربیات گذشته قواعد جدیدی برقرار نموده و مسئولیت هر کس را معین و بالاخره با اقتدار عالی و کامل خود از اسناد و نوشته‌هایی که در تحت کنترل او گذارده‌اند تمام عملیات دولت را در خصوص اجرای بودجه معلوم و واضح نماید .

قانون ۱۷ سپتامبر ۱۷۹۱ میگوید « مجلس ملی محاسبات ملت را رسیدگی نموده و قطعاً تصفیه می‌نماید » این ماده قانون که در مشروطیت وضع گردیده امروز حقیقتاً بموقع اجرا گذارده شده است . پارلمان محاسبات ملت را رسیدگی و مقاصد میدهد .

بودجه‌ایکه از طرف نمایندگان تصویب می‌شود . بموجب همان حقوقات و امتیازات قوانین اساسی برای تصدیق قطعاً آن مجدداً به پارلمان عودت می‌نماید .

۲- ترتیب مذاکره و رأی

پارلمانی - تأخیرات در قوانین تفریق

بودجه در فرانسه

ترتیب رأی در قانون تفریق بودجه مثل همان رأی دادن در باره خود

بودجه است اگرچه رای دربار بودجه سابقاً مشروحاً بیان گردیده فعلاً نیز بطور اختصار یادآوری میشود .

وزیر مالیه پس از آنکه لایحه تفریق بودجه را تهیه نمود نمایان مقدمه ریاست مجلس شورای ابدلی تسلیم مینماید . شعبه مجلس شورای ابدلی يك كميسيون سي و سه نفری را از نمایین خود برای رسیدگی لایحه در روز انتخاب میکند .

كميسيون مزبور راپورت خود را نوشته در متن قانون تفریق بودجه را به مجلس تقدیم میدارد .

پس مذاکره در کلیات و مذاکره در مواد در جلسه علنی رای در مواد و بعد رای در کلیه لایحه قانونی گرفته شده و متن مصوبه مجلس شورای ابدلی مستأفاً مشاهده میشود همین که مستأفاً برآید و به خود رای داد لایحه مزبور در تمام قانون مملکتی اداشته و مطابق ترتیبات معموله از طرف دولت رسماً اعلام میشود

شکل و ترتیب رای در قانون مزبور در درجه دوم اهمیت و ابع است .

ترتیب انتخاب كميسيون برگزیده كار كميسيون مزبور را اختصاص رای در فصل به فصل با ماده و بند اگر ای حق تقدم مجلس بر سایر اهل مذاکره بصیر و مثل حقرات ، اجمع به رای بودجه برای حفظ اقتدارات پارلمانی بر ایجاد سدی در مقابل تجاوزات قوه مجریه است پس این فورمالیته را گذارنده و اصل موضوع اشغال مجلس بر آنچه بمائیم از همین نقطه نظر ، نیز در این موضوع بحث میشود .

مجلس این چگونه و نظریه خود در این باب است .

بودجه های سنوات ۱۸۷۱ - ۱۸۷۲ - ۱۸۷۳ - ۱۸۷۴ .

موجب قوانین ۲۳ ژوئیه و اول و دوم و چهاردهم اوت ۱۸۸۵ عینی از ده تا دوازده و سیزده سال بعد از ختم بودجه‌ها تفریق گردیده است این تواریخ ۲۳ ژوئیه و ۱ و ۲ و ۱۴ اوت هم برای گول زدن ظاهر مطلب است که دولت قوانین مزبوره را فاصله اشرا و اعلان شود و الا در حقیقت يك جلسه فقط برای تصویب چهار بودجه منعقد شده است .

در يك جلسه مجلس شورایی چهار لایحه قانونی راجع به تفریق بودجه های سنوات مذکوره فوق مر حسب ظاهر برای شور کلی و مذاکره در مواد به مجلس آمده بود بدون آنکه يك نفر نماینده منطقی نموده باشد فوراً در لوائح مزبوره یکی بعد از دیگری رای داده شده ۲۳ اکتبر ۱۸۸۴ مواد آن لایحه مسلسلأ فرات و به تمام قعود در کلمه آنها رای عینی ا اوراق گرفته و در يك جلسه مطلب ختم گردیده است (۹ ژوئیه ۱۸۸۵)

تربیت سهل و ساده رای در لوائح مذکوره (بدون آن که داخل در موضوع تاخیر مدت پیشنهاد آنها مشوم) برای کشه مسئله دافی است که چگونه کنترل پارلمانو نسبت به بودجه های مزبوره معهود بود است .

تفریق محاسبات بودجه ۱۸۷۵ ده سال بعد از حاتمه سنه مالیه بموجب قانون ۲۲ ژوئیه ۱۸۸۷ واقع گردیده قوانین تفریق بودجه ۱۸۷۶ و ۱۸۷۷ و ۱۸۷۸ و ۱۸۷۹ ده بازده سال بعد فقط در يك جلسه مجلس شورایی تصویب گردیده است (۲۵ مارس ۱۸۸۹) .

نسبت به بودجه سنه مالیه ۱۸۷۶ فقط در موضوع مسئولیت يك وزیر قدیم است که آن هم از حیث سیاست صحیحی بمیان آمده است

همیشه طور بودجه‌های ۱۸۸۱ و ۱۸۸۳ نیز هشت نه سال بعد در يك جلسه فقط رای داده شده و سنایز با يك عجله فوق‌العاده مثل اینكه موضوع يك لایحه منضم راجع بمنافع محلی يك نقطه است بودجه سه ساله را در يك جلسه تصویب نمود .

نه فقط چرايد و اعضاء دفتر مخالف مجلسین بلکه تمام باطنین و متخصصین امور ماليه و مخیرين کمیسیونهای بودجه از هر فرقه این تاخیر در پیشنهاد لوایح تفریق بودجه را تکذیب نموده و معایب بزرگتر آن تصور میشوند .

در موضوع تفریق بودجه ۱۸۸۱ مخیر سه چنین می گفت
 « مستقماً جای افسوس است که لایحه تفریق بودجه را زودتر نسازم
 نه نموده‌اند هر قدر از موقع عمل دور شویم همانقدر کنترل بی اثر
 می شود .

مسئولیت کم شده یا مکل از میان میرود و تصدیق بودجه‌ها
 لغو میگردد .

از دوره عمل خارج شده و داخل در يك زمینه تاریخی میشودیم
 تصمیمات و مقررات بجای حکم بیشتر بمنزله بنگه بران عقیده
 بنظر می آید .»

مخیر دیگر سنای چندی بعد نقطه نظر فوق را تفسیر و این طور
 اظهار میکنند « تفریق بودجه می را که فعلاً تقاضا می شود ۸ سال از خاتمه
 آن سه ساله میگذرد . در این مدت فاصله چقدر وزراء تغییر و تبدیلی
 امده‌اند مجلسین تماماً با يك قسمت تجدید شده اقدامات مالیه گذشته
 از خاطر ها رفته کنترل قوه مقننه نسبت به دوره عمل آنقدر قدیم بمنزله
 و مثل تصمیمات علمی است و نمیتوان آن کنترل را نظارت در اعمال و

مصرف اعتبارات مصوبه پارلمانی دانست (رپورت مسیو مارکی اعضاء
سنا راجع به قانون تفریق بودجه سند ۱۸۷۰ ۱۴ ژوئیه ۱۸۸۲).

يك ممبر دیگر میگوید که معایب تاخیر هم عدم اجرای ملاحظات
مندرجه در رپورت سالیانه دیوان محاسبات است زیرا بدون کنترل پارلمانی
که فقط قادر بصدر احکام و جلوگیری از معایب است دیوان مزبور
نمی‌تواند از خلافی قواعد ممانعت نماید.

بالاخره عیب دیگر آن است که محاسبات عمومی بواسطه عدم
تفریق بودجه مجبور است که محاسبات خود را معوق نگاه داشته و این
مسئله سبب اشکال و برهم خوردن موازنه و جمع خرج او است
چنانکه مدیر محاسبات کل روزی بممبر سنا میگوید * نسبت به
بودجه سه ماهه که فعلا در سنا است ۳۰ میلیارد محاسبات معوق
مانده است.

* ۳- قوانین بودجه در دوره برقراری

(رستراسبتیون)

مجالس دوره رستراسبتیون نسبت به موضوع کنترل قوانین تفریق
بودجه احساسات متفاوتی با احساسات مجالس حالیه داشته‌اند.

اولا تمام قوانین تفریق بودجه تا يك صنعت قابل ملاحظه و تقدیری
مورد مذاکره و رای واقع گردیده و هر سال بدون استثنا يك قانون
تفریق بودجه قبل از قانون بودجه آتی در مجلس مطرح شده است.
تاریخ قوانین تفریق بودجه در اواسط سال نیمه دوره عمل بوده و چون
در آن موقع دوره عمل در ۳۶ ماهبر سال دویم خاتمه بیافته در حقیقت
شش ماه بعد از ختم دوره عمل مجلسین قوانین تفریق بودجه را در تحت

تا این قوانین مزبور سبب مذاکرات مجمل و مفصلی بوده است
آرشیو های پارلمانی آن زمان نمونه آن مذاکرات را محفوظ نگاه
داشته است.

تمام اعمال بزرگ هالیه در آن قوانین انعکاس داده و ناخظین
معروف در آن موارد داده سخن میداشته اند وقت را مناسب دانسته و
فاصله هم انقدر نبوده تا آنکه اعمال گذشته فراموش شود، چقدر مسائل
خوب در موقع مذاکرات این قوانین از طرف اشخاص بزرگ مطرح
گردیده است.

از قبیل اظهارهای بارن لوی، مسیو دو بللی، رواء مواین و غیره و
غیره در موضوع شامل استقرار قرار داده برای تشکیل آراضی راجع
به مداخله وزیر در بورس راجع به تفریق و تعیین محاسبات جنگ
اسپانیول و در خصوص تجاوز وزراء از امتیازات مصوبه و غیره و غیره،
نه فقط هر مذاکره و مباحثه همه مسائل که گردیده اند فواید
عمومی که نتیجه آن مذاکرات بوده و در سر فرصت مداوه و تجدید
نظر و تصحیح شده و در اندک زمانی اسباب تمدن و آرزوی اصول محاسبات
بودجه شده است.

در حقیقت تمام اصول قواعد محاسبات با مستقیماً بواسطه
مستدرجات در متن قوانین تفریق بودجه یا بطور غیر مستقیم از
اقداماتی که متعاقب رای در نامه قوانین مزبور شده ایجاد گردیده
است.

نظامنامه های مشرور از طرف مسیو دو بللی در سنه ۱۸۴۲
۲۳ و ۲۶ و ۲۷ نتیجه عملی ملاحظاتیست که اساساً در موقع مباحثات
قبلی در باره قوانین تفریق بودجه عمل آمده است این مباحثات هیچوقت

اسباب اشتباه و خطی در مباحثه و مذاکره بودجه‌های پیش‌بینی عایدات و مخارج نمیشود بلکه بر خلاف هر یک دیگری را تکمیل مینماید. در موقع شور در بودجه مجلسین موازنه جمع و خرج را مرتب نموده و آئیه و منظره افق مالیه را در مد نظر آورده و سعی در تشخیص بهترین طریق برای مصرف عواید مملکتی مینمایند. بالاخره نقشه را کشیده و عمده سفت در طرح ریزی آن نقشه را جمع به امور آئیه همانا از کثرت و سرعت انتقال است.

بر خلاف قوانین تفریق بودجه نظر را به عقب متوجه نموده و اعمال معینی را تشریح و تشخیص ارقام قطعی را میدهد. در دوره دست‌راسیون نتایج مالیه خوبی گرفته شد که هیچ‌زمان دیگری آن نمونه‌ها را به‌ما نشان نمی‌دهد. بودجه‌های آن دوره همیشه اضافه عایدات داشته که از هر سنه مالیه به سنه دیگر نقل گردیده است.

در تاریخ پارلمانی مالیه دست‌راسیون که مسیو کلمن مینویسد جمله دلیل قابل ملاحظه است «بودجه دولتی تشکیل یافته کنترول جدی و مرتب نسبت به عایدات و مخارج عمومی برقرار و معمول و نادیده مرتب عایدات و مخارج نامین گردیده اعتبار مملکت پای بر جایین است موازنه جمع و خرج دوره دست‌راسیون و این موازنه برای دوره مزبور یک عنوان باشرف غیر قابل اعتراض و تردیدی خواهد ماند.»

۴-۴-۴ - تفریق محاسبات در انگلستان

در انگلستان که بودجه‌ها آنقدر خوب موازنه جمع و خرج داشتند بهمان تناسب هیابستی کنترول با قایده و خوبی هم وجود داشته باشد و در حقیقت هم اوضاع از همین قرار است ضمناً چون مراجع به تشکیلات

آن ممکن است بسبب ایجاد عقیده مختلفی بشود بهتر آن است که مطالب را واضح تر بیان نمایم .

در انگلستان قانون مخصوصی برای تفریق قطعی بودجه ها موجود نیست .

مجلس ملی با وجود قدرت و نفوذش در امور مالیه خود را محتاج بآن نمیداند که بودجه را پس از اجرا باز برای کنترل به مجلس بیاورد و چنانکه فعلا مشاهده خواهیم نمود از کنترلی بودجه هم آسره نقصانی حاصل نمیشود .

دوایر دولتی انگلستان اولاً محاسبات سالانه را که با کمال صراحت و وضوح از عملیات و معاملات خود تهیه نموده اند طبع مینمایند بلکه رشته این محاسبات بنام احصائیه و رشته دیگر بنام اسناد و نوشتجات محاسبه خوانده میشود .

این دو محاسبه مختلف عبارت از مطالب ذیل است . - محاسبه احصائیه در انگلستان هر ساله شامل صورت عنایات عمومی و مخارج عمومی قرض صادرات و واردات سمر سابقین معاملات بانک راه آهن تراوانوی پست و تلگراف و غیره است .

این بلک رشته حساب و اطلاعاتی است که برای عامه مفید و هر کسی هم مطالعه آنها را مینماید .

راپرت های مالیات ، کمیسر های گمرک و کمیسر های عایدات داخلی مدیر کل پست و غیره نیز جزو محاسبات و نوشتجات احصائیه میباشد .

این کتاب های کوچک آسی که برای تشخیص آن ها در نزد دقیق مالیه انگلستان هستند از جمله راجبات است اطلاعات ما قدر و قیمتی را داراست .

این کتاب را با وجود آنقدر اطلاعات مفیده به قیمت پنجاه تا نصدت ساتیم فروخته میشود .

محاسبات مالیه که هر ساله از طرف خزانه داری طبع میشود عبارت از صورت اسناد و نوشتجات محاسبات است صورت مزبور صادر و وارد خزانه را از اول آوریل تا ۳۱ مارس و موجودی خزانه را در اول و آخر سال معین مینماید . تمام عایدات و مخارج مفصلاً از روی فصل و بفصل در آن صورت توضیح داده شده است . محاسبات مالیه معین آن حساب نیست که به تصدیق کنترلر ژنرال رسیده باشد .

محاسبات حقیقی که اساس و مبنای کنترول پارلمانی است همانا محاسباتی است که بنام Appropriation account نامیده میشود . سابقاً در موضوع رای در بودجه کلمه Appropriation ذکر گردیده و در آنوقت مقصود از کلاس نمودن پیش بینی های مخارج بطور فصول بود . همین که مخارج بمصرف خود رسیده مقصود از این کلمه آن است که بیشتر مخارج بطور فصل بفصل دسته بندی شده و مطابقه با اعتبارات اولیه بشود .

در وزارتخانه بتوسط رئیس محاسبات خود محاسبه را با اسناد خرج تهیه نموده و برای کنترول ادینر ژنرال ارسال میدارد .

کنترول ژنرال مزبور شروع به رسیدگی به محاسبات محاسبین و روسای مالیه که قبلاً نموده است نسبت به این محاسبات نیز کسب اطلاعات نموده و در موقع لزوم آن اطلاعات را بکار میبرد با اینکه به داخله وزارتخانه ها رفته و دفاتر را رسیدگی نموده و میزان معاملات را با مبلغ اعتبار مصوبه در بودجه مطابقه مینماید . محاسبات تمام حوالم دولتی غیر نظامی بطور جزء به جزء رسیدگی شده ولی محاسبات

وزارت جنگ بحرین و انحصارات مالیة بحور استعانت مراجعه و رسیدگی میشود .

همینکه ملاحظات کنترل را دپوشترال بنا داشت کردید و رایزنهای مامورین عالی وزارتخانهها سیمیه شد تمام محاسبات و یک مجله به سه جزوه (جنگ بحریه دوائر غیر نظامی) جمع گردیده و اساس کنترول پارلمانی خواهد بود .

مجلس ملی يك کمیسیون پارلمانی مخصوصی برای رسیدگی به محاسبات مزبوره اشخاص میباشد . کمیسیون نه فقط محاسبات مزبوره و ملاحظه کنترل ژنرال که سیمیه آن محاسبات است رسیدگی مینماید بلکه دائما رؤسای محاسبات هر وزارتخانه و دوائر درائی را در کمیسیون احصار و سؤالات و تحقیقات لازمه را مامورین معارف يك تالار مخصوصی در قصر وستمنستر Westminster مخصوصاً به این جلسات است .

پس از آنکه محاسبات مزبوره در کمیسیون رسیدگی شده و مراجعه و بازدید آن تمام گردد کمیسیون مجلس ایرت خود در آنچه منتهایه رئیس کمیسیون که مخیر هم هست کارها را قسمت به قسمت بیرون داده و فواید اخیر آن دو سال پس از ابتدای ع ۱۹۰۰-۱۹۰۱ مالی تمام میشود .

رایزنهای کمیسیون او نیز رئیس مجلس تقدیم شده و از هیئت رئیس امر به طبع و توزیع آنها میشود . در همین جا رشته عملیات را جمع و کنترل قهقهه در اسکلتان ختم گردیده هیچ تصدیق و تصویب و سدی دیگر در باب تفریق بودجه پس از تقدیم رایزن کمیسیون محاسبات واقع نمیشود .

مجلس مذاکره در آن موضوع نه‌نموده و رای درباره آن رایرت
ها نمیدهد فقط هر عضو مجلس حق دارد يك موضوعی را مطرح نموده
و راجع به سخانی که مخصوصا در رایرت مزبور لازم بداند پیشنهادهایی
نموده و در پشت منبر نطق در اینخصوص مذاکره نماید .

غالباً این حق را هم نمایندگان ملت بموقع عمل و اجرا گذارده‌اند.
خارج از این ترتیب هیچ قانونی اعمال و رایرت‌های کمیسیون را تصدیق
و تثبیت نکرده و بيك ترتیب رسمی تفریق بودجه‌ها را (مثل فرانسه)
اعلام نمیدارد .

تفریق بودجه نتیجه ضمنی تقدیم رایرت کمیسیون محاسبات
عمومی بهیئت رئیس مجلس بوده و هر کس از رایرت مزبور مطلع
گردیده و هر نماینده در صورتی که لازم بداند . میتواند بمطالب آن
رایرت اعتراض نماید .

ملاحظات مندرجه و رراء و رایرت‌های مذکور کمیسیون دارای
يك اهمیت فوق‌العاده هستند . کلیه کارهای کمیسیون محاسبات در
انگلستان در حقیقت اساس قانون محاسبات بوده و نسبت بهر نکته مهم
یا مبهم و متنازع فیه حل مسئله را نموده و آن نظریات و ملاحظات
کمیسیون در آئیه حکم قانون و دستورالعمل را برای دوائر
دوایی دارند .

مطابق ترتیب و بیان فوق ملاحظه می‌شمائیم که پارلمان انگلستان
حقیقتاً کلامه اخیر را نسبت به کنترل مالیه در دست خود گرفته و از
طرف دیگر چنانکه مفهوم میشود این ترتیب کنترل فابده سرعت در کار
را دارد زیرا از ابتدای افتتاح سنا مالیه گذشته تضمینا تمام
کارهای بودجه تمام است .

پس با کمال اطمینان خاطر میتوان موفقیت و قرار ثیب «الیه انکلسان»
را امید نمود و مخصوصا ابن موفقیت دین تمام ممالک متمدنه دنیا
مربوط به اساس یک کنترل قوی قوه مقننه است .

فصل آخر

خلاصه مقررات بودجه

- اول - خلاصه مقررات تشکیلات و ترتیبات راجع به تهیه ای - اجرا و کنترل بودجه ها .

- دوم - اهمیت مقررات مذکور از روی اصول و از روی مقصود آنها
بعضی موانع مادی برای گردش و حرکت قوای دولتی ایجاد نموده
بعضی دیگر مخصوصا برای واضح نمودن امور است
فراورد و توضیح و تصریح امور. تصریح و توضیح در امر باعث شناسائی راه راست و
به محض تشخیص هر کس نخواهد میتواند تعقیب خط مشی صحیح
را بنماید .

تفریق بودجه ها سبب آن است که اقتدارات مالییه نمایدگان مملکت
و اراده و میل آنها رعایت شده و محترم شمرده بشود .

• - اول - خلاصه مقررات بودجه

دوره کامل عملیات بودجه فعلا تمام گردیده و راجع باین موضوع
تمام مطالب گفته شده است . حالیه فقط باید مطالب و درجانی که
بی دربی ما در مطالعه این کتاب طی موضوعات از ابتدا تا انتها
خلاصه نمود .

این خلاصه بواسطه ایجاز و اختصار ممکن است اسباب تعجب
شود ولی در حقیقت چون مطالب شرح داده شده و اصول تاریخی و
دلایل اساسی مقررات و ترتیبات بودجه کاملا بیان گردیده
فقط چند سطر برای یادآوری مطالب مذکور کافی خواهد بود .

دوره بودجه چنانکه گفته شده است مرکب از چهار از منتهنوائی است
(۱) تهیه (۲) رای (۳) اجرا (۴) کنترل هر وزیر به کمک ادارات
و मामورین زیر دست بودجه وزارتخانه خود را تهیه مینماید. در صورتی
که بودجه در بزرگمان خیلی دوری از افتتاح سنه مالیه تهیه بشود پیشبینیهای
مندرجه آن مقرون بصحت نیست.

بهین مناسبت در بسیاری از محالک تاریخ تهیه بودجه و افتتاح
سنه مالیه را هم نزدیک نموده ولی در فرانسه این رفورم تاکنون به تاخیر
افتاده است وزیر مالیه بودجههای همکاران خود را جمع آوری نموده در
هرگزیت داده و در صورتی که دارای اقتدار کاملی باشد بودجه هارا مراجعه
و باز دیده در کنترل هم مینماید.

در هر حال وزیر مالیه پیش بینیهای عایدات را ضمیمه پیش بینیهای
مخارج نموده و لایحه کل بودجه مملکت را با یک بیان مقدمه شفاهی یا
کتبی به پارلمان پیشنهاد میکند.

محاسبه بودجه بطور دوره عمل با بطور سنه مالیه نگاه داری و
تنظیم میشود. محاسبه بطور دوره عمل بنگساله بواسطه سرعت جریان امور
قابل تقدیر است.

عایدات و مخارج تماما بدون کسر در تمام بودجههای منظم شرح
داده شده و این ترتیب طرز عمومیت و برخلاف طرز تخصیصاتی است.
عایداتی که در فرانسه از روی ترتیب مطابق تقایب آخرین سنه مالیه
انجمین میشود رسول آن عایدات مربوط بجر بان و وقایع آتی است.
تضمینات مخارج هم باشکال در تحت قواعد بیرون آمده مهیذا تهیه
کنندگان بودجه اعتبارات محدود را از یکدیگر تشخیص داده و به
تناسب هر یک از این دو قسمت با نظر متفاوت پیشنهاد های دولتی را
ملاحظه مینمایند

میباشد لایحه بودجه تا سنوات اخیر در فرانسه شامل پنج بودجه مختلف بوده . بودجه عادی یا معمولی - بودجه از منابع عایدات مخصوصه .

بودجه از منابع عایدات فوق العاده - بودجه ضمیمه - و محاسبات مخصوصه - حالیه بوجه های معمولی و فوق العاده فقط يك بودجه بوده ولی سایر بودجه ها هنوز همان ترتیب وجود است . در ممالک خارجی وحدت بودجه مرجع و اکثریت با این ترتیب است .

رای بودجه در پارلمان بعد از مداخلات مقدماتی واقع می گردد کمیسیونهای موقته دائمی یا سالیانه علمی یا مخفی (باز یا بسته برای کمیسیون گفته میشود)

ابتدا لایحه دولتی را مراجعه و مذاقه می نمایند رایر تیمکه از طرف کمیسیونهای مذکور نوشته میشود مبنای مذاکرات علمی و شور کلی و شور در مواد بودجه است پس از آن رای در قسمتهای جزء بودجه مخارج داده میشود عایدات بعد از مخارج تصویب میشود .

پس از آنکه مجلس شورای ملی مرکب از نمایندگان مستقیم ملت کار خود را نسبت به بودجه تمام نمود مجلس عالی (سنا) با حقوقات مخصوصی که بموجب قوانین اساسی هر مملکت دارا است مداخله در امر بودجه مینماید .

همینکه قانون بودجه قطعا رای داده شد - چون رد بودجه نهدیدی است که غیر قابل اجرا است . احتیاجات غیر مشرقبه ممکن است تولید شود در این صورت محتاج باعتبارات اضافه شده و در اینجا است که قواعد حتی المقدور از افراط و تفریط باید جلو گیری نماید اجرای بودجه به قوه مجریه واگذار میشود وزیر مالیه در تمام

ممالك يك وظیفه مهمی را داراست، ریاست محاسبین (مقصود محاسبین و رؤساء مالیه است) با وزیر مزبور هم دریافت عایدات و هم تادیه مخارج را اداره مینمایند. وزیر مالیه عواید مملکتی را هرگزیت داده و نسبت با احتیاجات دولتی در تمام نقاط مملکت مصرف میرساند. عمدها حواله دهندگان (مقصود وزراء است) در قسمت عمده کار را از دست عملیات وزیر مالیه فرار میدهند. هر مملکت نسبت به حواله دهندگان اصول و طرز مراقبت و نظارتی اتخاذ نموده تا مقررات قوم مقننه سمیه، ملاحظه و رعایت شود طرز کنترل قبلی از این نقطه نظر فرایند کلی را شامل است.

در هر حال مابین صندوق شخصی که با مصای او وجهی از صندوق تادیه میشود يك قوه بنام دیوان محاسبات (در بلژیک و ایتالیا) و اداره معاملات کل وجوه در فرانسه ناظر و منصدی صندوق در پروس و وزیر کنترل در روسیه و کنترلر ژنرال در انگلستان وجود دارند.

دوره بودجه در ممالکی که این طرز محاسبات را دارا هستند در يك موعد همین قانونی ختم میشود. بعلاوه در نا- طالب کارانی که طلب آنها عقب افتاده باشد مقررات مخصوصی در قرار است (مدت کمتر از مقررات قانون مدنی است)

که متعاقب آن حقوق بودجه اسقاط میشود.

کنترل بودجه سه شکل مقرر میشود: «اداری» - قضائی - مقننه» محاسبین کاملاً تابع کنترل هستند. اولاً در موقع دوره عمل از طرفی روسای مافوق در باره آنها رسیدگی و تحقیقات بعمل آمده پس از آن از طرف اداره مرکزی نیز همین ترتیب معمول میشود.

همینکه دوره آنها تمام گردید فردا محاسبات خود را به قضاوت يك محكمه سپس ديوان محاسبات و امثال آن تسليم و تفويض مینمایند. حواله دهندگان در صورت نبودن کنترل قبلی جز کنترل قوه مقننه کنترلی را متحمل میشوند. مسئولیت شخصی آنها در مقابل پارلمان فقط سدیست که مه کن است جلو گیری از اعمال آنها نماید. پارلمان برای انجام وظیفه خود (کنترل عالی بودجه) از يك طرف ارجاع نتایج تحقیقات و رسیدگی اداری و قضائی را تقاضا نموده و از طرف دیگر انتشار محاسبات مفصل وزراء را مطالبه مینماید با مطابقت این اسناد و محاسبات کمیسیون های قوه مقننه صحت ارقام مندرجه در محاسبات دولتی را تشخیص میدهند. متعاقب راپرت کمیسیونهای مزبوره پارلمان بیک طرز قطعی خواه واضح و علنی و خواه ضمن تقریب بودجه محاسبات سه ماهه خانمه بافته را اعلام می نماید.

این بود استخوان بندی عمده اساسی مقرراتی که در ۳۰ فصل این کتاب بیان گردیده است برای اینکه زندگی گامی به استخوان بندی و اسکلت مذکوره داده شود لازم است اصل و مقصود از این ترتیبات را نیز ذیلا بیان نمائیم.

۲۳ - مقصودی که تمام مقررات بودجه بظرف

آن متوجه هستند

آیا این مسئله صحیح است که بعضی اشخاص سطحی تصور می نمایند که جریان بودجه مقام و درجه دریم و او در علم مالیه داشته

و در صورتیکه يك كتاب مخصوص برای این مطالب نوشته شود مرایه آنرا بلند نموده و پیش از تناسب به این مسئله اهمیت داده میشود؛ و این اشخاص ترقی و موفقیت در امور مالی را از منابع عالیتری تصور نموده اند؛ از قرار نظر آنها عقل احتیاط صرفه جوئی فقط مزایایی است که شخص را در مراحل مستقیم بطرف سعادت و موفقیت مطلوبه سوق داده بدون آنکه قدم مقدم محتاج به تعقیب و دنبال نمودن خطوط نظامنامه باشیم *

هیچکس در حقیقت مخالفتی با اولویت مزایای مذکور نداشته و البته باید بدان نکات متوجه گردید و جد و جهد در رسیدن بآن مقاصد داشت ولی هر تقوی و یاک دانهی حتی آنها نیز مطلق بیارلمان است ممکن است در بین منافع مختلفه ز هوا و هوس ها متزلزل بشود پس فیود محکمی برای حفظ و حمایت آن ها محل احتیاج و لزوم است *

مقررات بودجه قطعا همین وظیفه و قبول را انجام داده و با عدم این مقررات و ترتیبات آن مزایای مذکور وجود خارجی حاصل نموده و نتایج صحیحی از آنها مشترب نمیشود در عکس موافق مقررات بودجه راه راست همین گردیده و خطوط غلط مسدود شده و از محل های خطرناک جلو گیری و بالاخره با نهایت اطمینان خاطر به مقصود میتوان رسید .

ما در این کتاب دائما نشان داده ایم که چگونه هر دستور العمل و مقرراتی مستقیما استحضام اصول مالیه را اثرات میدهد در حالی که تمام این ملاحظات را خلاصه نمائیم میتوان مقررات بودجه را به ترتیب ذیل بیان نمود .

اولین ترتیب شامل آنست که مادنا برای تشبیهات در افراط و تفریط مواعی ایجاد نماید. دومین ترتیب برای واضح نمودن کلیه عملیات مالیه و سومین ترتیب برای حفظ نفوذ و مزیت قانونی پارلمان در امر بودجه است.

در موقعی که مقررات بودجه مثل بلك سد و مانعی در مقابل دولت و در اثر دولتی ایستادگی مینمایند آنها نیز ناچار هستند که هر مورد مضمون ولو موقتا هم شده است توفقی بنمایند.

اجبار در تشکیل بودجه ها برای اینست که تمام ارقام و منافع عایدات و مخارج قبل از اجرا بتصویب پارلمان برسند بلكسد حقیقی ایجاد نموده و خود اینستله بلك قوه غیر قابل معارضی برای جلوگیری از افراط و تفریط های آتی خواهد بود. نمایندگان مملکت نیز خود مجبور هستند که اعمال و آراء ابتدائی خود را محترم شمرده و موازنه بودجه را بمیل و هوا و هوس نمیتوانند مترازل نمایند.

متاسفانه گاهی اوقات رخنه در کار حاصل شده وای باز چنین عملی اهمیت فوق العاده حاصل نموده مملکت زملت از اوضاع مسیوق و مضطرب میشود هر اندازه تشبیهات بودجه از روی دقت حساب شود همان اندازه بهم زدن موازنه بودجه دچار مشکلات گردیده و مطالب انعکاس حاصل مینمایند. اما نسبت بدولت عمومادولت در همان مقررات بودجه ابتدائی محدود بوده و هر تقسیمات جزء بودجه پس از آنکه از طرف پارلمان تصویب گردید برای دولت اعتباری است که در داخله و حدود آن اعتبار دارای مختاریت خواهد بود.

موافق همین ترتیب هر حواله تادیه که از حدود اعتبارات مصوبه تجاوز نماید مادنا نکول گردیده و از اعتبار ساقط میشود و برای هر

تقاضای بی قاعه و بر خلاف قانون در باب های سندون مملکت بسته است .

در بعضی از ممالک مجلسین خود را از حق اشکار در پیشنهاد افزایش مخارج و کسر عایدات محروم داشته نظر اینکه ممکن است از این راه خطری متوجه مالیه مملکت شود عقل و حزم و احتیاط بخرج داده و اعضاء خود را از چنین پیشنهاد هایی باز داشته اند (مطابق قانون در ایران نیز اعضاء مجلس حق پیشنهاد اضافه خرجی را در بودجه ندارد) .

نسبت به اعتبارات اضافی بغیر از مواردی که بطور استثنای فوریت داشته باشد اقتدار قوه مجریه از محدوده چنین اعتباراتی خارج گردیده و این خود يك اطمینان کاملی است . بدون شبه قوه مقننه در این موضوع آزادی را اعمال خود را محفوظ داشته و منتها برای آنکه ممکن است حالت افراط و تفریط در کار حاصل نشود بقیودی خود را مقید مینماید .

بالاخره کنترل باشکال مختلفه دست مأمورین اجرا را نسبت به خلاف قوانین و قواعد بسته و جلوگیری از خیالات بد نموده و هر کس را مجبور مینماید که قبل از آنکه سایرین در دایره او محاکمه نمایند خود نیز حساب اعمال خود را بنماید .

بطور خلاصه این موانع و جاو گیری ها در موقعی که صورت يك حکم قطعی هم نداشته باشد (که در هیچ وجه افرات و تفریط غیر ممکن است) باز در هر حال سبب خیالات و تفریطی میشود که اذیت بنظریات انقلابیه و احتیاط کارانه و صرفه جوئی خواهد بود .

بلك رشته دریم مقررات بودجه به برای واضح نمودن عملیات
مالیه است .

واضح و روشن بودن مطالب همیشه محل توصیف عمومی است
هر کس آنرا تمجید و معتقد است که در عمل بکار برده و سبب افتخار
خود دانسته است این موضوع بهانه برای خیالات جدید بوده و سبب
تأیید تمام لوایح رفورم در سراسر کشور گرام ذکر آن میشود و آرزوی
بر حسب ظاهر هم باشد تا کمون مخالفی نیز نداشته است .

از کجا اتفاق نظر در خصوص وضوح مطالب بودجه حاصل شده
است ؟ در صورتیکه از وضوح بخودی خود فواید عملی حاصل نیست
و فقط وضوح باعث اکتشاف اوضاع حاضر است و وظیفه و تکالیف
قوای مملکت کاملاً بجای خود باقی و برقرار است ولی باید دانست
که در صورت واضح بودن مطالب تکالیف قوای مملکت خیلی سهل تر
است زیرا همینکه اصول امور راجعه بممکنت و ثروت مملکت ما
جزئیات آن معلوم و واضح گردید بهترین حل مسائل خود بخود حاصل
میشود . تمام اشخاص مایل بکار از روی اطمینان مقصود و وسایل رسیدن
بمقصود را دانسته و راه راست محقق گردیده فقط پاك دامنی و شرافت
طبع لازم است تا انجام مسائل شوند

بدون شبه اگر تصور نمائیم که مجلس شورای مملکت مصمم
گردید و معلوم نباشد بچه قصد و نظری عالمانه در صدد تخریب
مملکت است واضح بودن مسائل برای چنین مجلسی بهبود خواهد
بود . ولی بفضل الهی همچو مجلسی و همچو قوه مقننه تا کمون مشاهده
نشده است .

پس چنانچه شخص بمیل و اراده خود بطرف غرقاب فنا نرفته

بلکه بر خلاف خود بخود بطرف راه راست و اعمال خوب مشی انسانیه
مشروط بر آنکه شرائط مستقیم را تشخیص داده باشد مزیت و ضو
مسائل آشکار و اهمیت قواعد و نظامانی که سعی در حصول این مقصو
نموده اند ظاهر میگردد .

این قبیل قواعد و نظامات زیاده از نقطه نظر وضوح مطالب است
که جامعیت و وحدت بودجه تأیید شده و تمام عایدات و تمام مخارج
کاملاً بدون اختلاط بدون کسر و بدون تخصصات باید در بودجه شرح
داده شود .

(مقصود از تخصصات در اینجا اعتبارات نیست بلکه تخصص در
اینجا به معنای محل های معینه از عایدات برای مخارج معینه است)
در همین مقصود بود است که افتتاح سنده مالییه حتی المقدور تهیه بودجه
از دیگر گزیده طرز محاسبات بطور سالیانیه بر طرز محاسبات بطور دوریه
تر جیح دارد بیان مقدمه قبل از لایحه بودجه نوشته شده قانون بودجه بیک ترتی
مراتبی تنظیم صورت های ضمیمه لایحه گردید محاسبات وزراء و محاسبات
کل مالییه هر ساله نوشته شده .

دیوان محاسبات بیانات عمومی خود را طبق قوانین تفریق بودجه
بطور رسمی امور را جمع بودجه را ختم مینماید .

بایستی صفحات این کتاب را بیک بیک در دست گرفته ناینگ
بدان فراموشی نجات و کلیه اقدامات و عملیات مالییه را برای واضع
نمودن امور بودجه بخاطر آورد .

دوایر مالییه باید طوری شفاف بوده یعنی امور طوری باید د
آلیا واضح و روشن باشد که هر مالیات بده بتواند مثل کار های ششم
خود اعمال را مشاهده نموده در ترتیب سیر مالیاتی که پرداخته و صوا

به تصدی که برای آن مالیات نادیده شده است ملاحظه نمایند .
از اولین فصول این کتاب طرز تملک و تصرف اقتدارات بودجه
را در ممالک مشروطه از طرف نمایندگان ملی بیان نموده ایم .
در حالیکه این پیشرفت حاصل شده و امور مالییه در دست
نمایندگان مملکت است بایستی قواعدی برای انتظام و استحکام آن مقرر
نمود و مواعظی برای تجاوزات و دخالت های خود سرانه قوه مجریه
ایجاد نمایند .

اینست - دومین و آخرین مقصود مقررات بودجه این ترتیبات
برای محترم شمردن و اجرا نمودن میل و اراده پارلمانی است .
مثل های زیاد برای این قسمت مهم در این کتاب ذکر گردیده
است تمام کارهای راجع بتهیه بودجه برای آنست حتی العقودور لایحه
طوری ترتیب داده شود که آرائیکه آن بودجه را تصویب می نمایند بموقع عمل
و اجراء گذارده شود .

همینطور تضمین صحیح نسبت بهایدات و مخارج تقسیمات آنها
بوزارتخانه ها و دوائر وزارتخانه در بطور فصول همین و اقتضای منه
عالیه نوشتن بیان مقدمه در اسباب موجبه و غیره تمام برای تسهیل کار
های پارلمانی است .

رای بودجه هم خود قواعدی را شامل است که مجلسین برای
تکمیل عملیات خود را آن قواعد مکلف نموده اند .

ولی باید دانست که عمده اندیشه در حفظ و رعایت حقوق پارلمانی
مخصوصاً در مواقع اجرای بودجه است و در آنوقت است که مواد قانون
مسابقات با تهدید مجازات دریافت هر نوع مالیات غیر مصوبه و تادیه
هر نوع غیر مجرب و غیر معتاد را اکیداً قندش نموده است . همه ادقانه و همه

دولت را در هر قدم به راه راست هدایت و بر رعایت آراء و مقررات قوه مقننه مجبور مینماید .

بالاخره کنترول بودجه ها کاپه عملیاتی که مطابق آراء انقضائی پارلمان واقع گردیده در پیش نمایندگان مملکت از داد دولت محاسبات خود را با اسناد خرج تفویض و تسلیم پارلمان نموده تا این که پس از توضیحات و تحقیقات لازمه نمایندگان مملکت بتواند در باره معاملات و عملیات سنه خاتمه یافته تصدیق قطعی نمایند :

خلاصه آنچه نهم بودجه برای ملاحظه و نظر نمایندگان مملکت و رای در بودجه از طرف نمایندگان مزبور داده شده و بر طبق مقررات پارلمانی است که بودجه اجرا گردیده و بالاخره باز در مجلس عملیات و محاسبات بودجه تصحیح و قطعاً تفریق میشود

در فرانسه کثرت فورعائمه ها در انقضای نظر شاید بسیار خارج از اندازه تصور شد ولی با ملاحظه آنچه حق اولویت و مزیت پارلمانی در امور بودجه پیش از يك قرن نبوده و اینست که چه اندازه دچار انقلابات گردیده تصدیق خواهند نمود که حتی المقدور باید حفظ این قوه و اقتدار را (که هنوز میتوان موقتی نامید)

باید پیش از اندازه نمود . ایتالیا نیز مثل فرانسه لزوم يك قانون محاسبات دقیق را حس نموده است .

برخلاف در انگلستان که مجلس ملی با اطمینان خاطر فرجه است دارای حقوق بودجه است قواعد قدیمه خزانة و مالیه مثل سد های قدیمه وجود داشته حتی يك قسمت آنها بیفایده است . سهولت و سادگی محاسبه انگلستان غالباً اسباب تمجیب دیگر در اصول جریان بودجه حقوق پارلمان را حفظ نموده و شدت عمل را با استسکام بن

متناسب نگاه میدارد .

چنانکه مقررات بودجه که برای تشریح مطلب سه قسمت تقسیم نموده ایم کامل نباشد مهذا آن مقررات خدعات سابقانی با امور راجعه بمالیه می نمایند زیرا بواسطه آنها از بی ترتیبی های عمدی یا سهوی جلوگیری شده و بواسطه وضوح مطلب خط مستقیم معلوم و بالاخره دقت و توجه آنها حکومت و قدرت عالییه را بدست صاحبان حقیقی و قانونی می سپارد .

از این نقطه نظر علم بودجه فوق العاده بزرگ گردیده این علم یکی از علوم اساسی شده و مقصود ما از این کتاب اینست که هر یک از صفحات آن حق نفوق و اولویت پارلمان را معین نموده و این مسئله را معلوم نماید که ذقنا حق تعیین عایدات و تعیین مخارج مملکتی با پارلمان بوده و بالاخره وظایف اساسی نمایندگان ملت یعنی وظایفی که هر روز سعادت و ترقی ملت بسته بآنها است توضیح شود .

خاتمه

صفحه	سطر	شلفظ	صحیح
۲	۸۰	بعد از کلمه اسلحه	حقوق مالیه را بدست گرفتند
۳	۷	دعل	دهد
۳	۱۷	سیر نضو	تفسیر
۴	۱۵	دانی	دولتی
۶	۱۹	مطالع	مسطح
۶	۱۹	بقان	بیان
۹	۱۴	مبشأت	منشآت
۱۱	۱۲ ۱۱	ساعتت بخت	بخت سلطنت
۱۳	۲	۱۶۵۷ ناانقلاب	۱۶۵۸ ناانقلاب
۲۳	۱۵	مچری	مچری
۲۸	۲	ابتدائی مخالف	مخالفت ابتدائی
۲۹	۱۶	اخبارانیکه	اخبارانیکه
۳۴	۸	مهم	بیان مبهم
۳۵	۸	خلم	ختم
۳۷	۱۰	مراجمه	مراجعت
۴۲	۳	گرد	گردید
۴۲	آخر	نشوده	نشوده
۴۶	۹	موع	موضوع
۴۸	۲	جزو	جزره
۴۸	۱۶	معدادی	متممادی

صفحه	سطر	غلط	صحیح
۲۹	۸	حزون	حقوق
۵۰	۶	در	در
۵	۱۳	ایمدهای	انتدای
۵۲	۹	یا	با
۵۷	۱۲	بعده	دهده
۵۸	۲۲	شبه	شعبه
۶۱	۱۰	نشوده	نموده
۶۳	۱	دوده	نموده
۶۸	۱۹	عادات	با انت
۶۹	۲۰	منهلی	متعلی
۷۰	۱۵	منهلی	تشیار
۷۲	۸	نه	ار
۷۹	۵	انتات	فور
۸۱	۵	انشاف	شلاف
۸۱	۹	وجود	وجوه
۸۳	۱۲	اسای	اعای
۸۵	۱۶	عاطا	عطاق
۸۶	۲۱	۱۷۲۰	۱۸۹۰
۹۱	۱۳	قومو اهلای	فوره اهلای
۱۱۲	۴	مساید	مساید
۱۲۰	۲	مجناس	مجناس
۱۲۵	۵	سند	رسید

ج

موضوع	تعداد	موضوع	تعداد
میگردید	۴	میگرد	۱۲۶
کند	۱	کرد	۱۲۸
موضوع	۵	موع	۱۳۲
ملزوم	۵	لزوم	۱۳۷
که هیچ	۸	هیچ که	۱۵۶
۲	۷	وقم ۳	۱۵۷
میرا	۱	دره میرا	۱۵۸
پذیر	۶	نایذیر	۱۵۸
مخارج	۲۰	محتاج	۱۵۹
می نماید	۱۴	نماید	۱۶۶
جمله زیادی	سطر آخر	های خوب داشته	۱۷۱
و مکرر است		و کارها داشته باشد	
شود	۲۱	شود	۱۷۳
در	۱۰	ر	۱۷۴
چنین	۳	چنین	۱۸۵
۱۸۴۱	۱۶	۱۸۴	۱۹۷
آو نمان	۱۰	ابو نمان	۲۰۹
موافقت	۲۰	موافق	۲۱۰
(دوره عمل سالیانه)	۱۵	(دوره عمل)	۳۱۱
رد گردید	۱۱	گردید	۲۱۲
وجود	۱۲	بوجود	۲۱۶
راجع	۱۰	راجع	۲۲۴

صفت	شکل	سطر	صفحه
صحت	میشود	۱۷	۳۲۷
نمیشود	مسائری	۶	۲۳۸
مسائری	بودجه	۱۴	۲۵۵
بودجه	کمسیونهای	۲۰	۲۶۳
کمسیونهای	قانون	۱۷	۲۶۴
قانون	در سنه در این موضوع	۵	۲۶۷
در این موضوع در سنه	آراء به	۲	۲۷۰
آراء به	فرانسه	۲	۲۷۱
در فرانسه	را حله بطور کلی درجه	۱۶	۲۷۲
بطور کلی	درجه بدرجه		
درجه بدرجه	اعتبارات را	۱۴	۲۷۳
اعتبارات	درستی	۲۰	۲۷۷
درستی	مورد	۶	۲۸۲
مورد	عبارات	۱۰	۲۹۹
عبارات	میشد	۱۰	۲۹۱
داده میشد	مشوات	۱۲	۲۸۴
مشوات	دو اسطر ۳۰ نوامبر ۱۸۷۲	۲۳-۲۲	۲۹۴
بودجه	نمودن	۱۱	۲۹۸
نمود	سفا نیز	۱۲	۳۰۳
نیز	بممالکی	۲۲	۳۰۴
به ممالک	مینماید	۲۳	۳۰۸
بنماید	تعبیر	۱۶	۳۱۰
تعبیر			

صفحه	سطر	شماره	صحيح
۳۲۱	۹	-	تفتيشى را
۳۲۴	۶	نمايد	بماند
۳۲۵	۵	ر	وبه
۳۲۸	۸	مصمم	متضمن
۳۲۹	۷	Sematus	Senatus
۳۳۲	۱۵	۱۸۶ ۱۳۱	۱۸۶۱
۳۳۳	۱۶	نسبت	فیت
۳۴۲	آخر	هيچ	بدون هيچ
۳۴۲	۵	بدون اول	اول
۳۴۵	۴	تفكيك	تشكيل
۳۵۳	۱۹	كلمه	كليه
۳۵۷	۱۵	تخصيلات	تخصيلات
۳۵۸	۱۴	ايشكار	ايشكار
۳۶۳	۱۶	ارايشر	اولوشى
۳۶۴	۱۷	را	بودجه را
۳۶۵	۱۹	ابمئله	اينمئله
۳۶۷	۱۴	راى	رد
۳۶۹	۱	فكن	فكس
۳۷۱	۱۵	سرحد	سر
۳۷۷	۳	مراتب هم	مراتبهم
۳۸۳	آخر		Commune
۳۸۴	ماقبل آخر		Arrondissement

صحنه	شماره	صفحه	سطر
Canton	Cantour	آخر	۳۸۴
et portable	Aportable	۳	۳۸۵
مقدارچه	مقدارچه	۲۱	۳۹۷
خود را	خودر	۱	۳۹۹
گفته	فنه	۱۳	۴۲۳
نعت	نعت ح	۱۶	۴۲۶
اختلافیکه	اختلافیکه	۱۰	۴۳۰
فراسه	فرا	۹	۴۳۲
شده	نشده	۴	۴۳۷
میدد	میدد	۱	۴۴۲
نظر به	نظربه	۶	۴۴۹
Carnot		۱۳	۴۵۰
و	و	۱۴	۴۵۰
انها	املان	۱۷	۴۵۰
تجربیات	تجربیات	۲	۴۵۳
ک	ککا	۱	۴۵۸
کلیه	کلیه	۴	۴۵۹
دید	دید	۱۶	۴۶۳
خام بند	خامع	۱۷	۴۶۳
مطالب	مطالب	۱۸	۴۷۸
مستقیمه	مستقیمه	۱۷	۴۸۰
مخلاف	مخلاف	۵	۴۸۴

ز

صاحب	غلط	صفحه	سطر
لوائح رفورمیکه	لوائی رفورمیکه	۲۰	۴۸۴
قانون	نانون	۱۹	۴۸۵
مفصلیکه	فصولیکه	۲۱	۴۸۵
کنترل	کنٹری	۱۶	۴۹۰
نادیه	تابه	۷	۴۹۳
رخ	رخ	۹	۴۹۸
عمل	ماقبل آخر ز		۵۱۴
ارسال	سال	۷	۵۲۴
رابا	بارا	۱۸	۵۲۵
سنه	سنه مالیات	۱۴	۵۳۲
محاسبین را	را محاسبین	۸	۵۴۳
قضات	قضات	۱۱	۵۴۳
بعد	قبل	۱۷	۵۴۷
مامور	مامورین	۱۳	۵۶۷
ازدیاد	ماقبل آخر ازدیاد		۵۶۲
پس از	پس	۹	۵۶۸
رای	ای	۳	۵۷۹
را	وا	آخر	۵۸۳
نصور	تصور	۱۳	۵۹۰